

Riksantikvarieämbetet

Yttrande - Världsarvsstrategi för Sverige

Dnr KFN19/43-649

Syfte och ambitionsnivå

Den viktigaste förändringen i strategin är tydliggörandet om vad världsarvsarbetet syftar till och vilken ambitionsnivå som gäller för arbetet i förhållande till annat natur- eller kulturarv. Att världsarven har en unik plats och ska vara ett föredöme vid förvaltning av kulturmiljöer måste vara en utgångspunkt och stärker möjligheten för att långsiktigt kunna söka ekonomiskt stöd från offentlig och privat sektor för utveckling av näringsliv, olika verksamheter som besöksnäring samt olika aktiviteter och produkter.

Ekonomi

De ekonomiska förutsättningarna är avgörande för att säkra världsarvens status framöver. Nedan listas några områden som kommer bli avgörande för att säkra och utveckla Birka och Hovgården:

Problem inom världsarvet Birka och Hovgården är ett eftersatt underhåll som har inneburit att detta har prioriterats framför andra behov som exempelvis att ta fram en kommunikationsplan och se över skyltar. Ett långsiktigt underhåll är en förutsättning för att kunna använda och hyra ut byggnader och mark, bl.a. för besöksmålsverksamhet och övernattningsmöjligheter och därmed ge ökade intäkter. För att hålla landskapet öppet på Björkö och se till att platsen är tillgänglig för besökare och kan upplevas, är det viktigt att säkra driften av ett aktivt och ekonomiskt bärkraftigt jordbruk och tillgång på betesdjur.

Det måste finnas fler möjligheter att på egen hand ta sig till Björkö, möjligheter för övernattnings på Björkö och Adelsö, och fler möjligheter att äta. Hovgården behöver utvecklas så att den kan besökas året runt, och komplettera verksamheterna på Birka. Hovgården behöver en bättre och mer välkomnande entré och mer information. Besökare bör erbjudas fler aktiviteter och förlängda säsonger. Publik arkeologi, vikingaveckor, och matställen är det som fram till idag har ökat besökstalen och intresset för att besöka Birka och Adelsö. För att säkra att platsen är tillgänglig för besökare behöver vi, förutom att platsen underhålls, långsiktigt säkra att det finns förutsättningar för hyresgäster att bedriva publika verksamheter

i världsarvet samt att initiativ samordnas. Vidare bör Birka och Hovgården tydliggöras som centralt besöksmål i Stockholmsregionen. Allt detta gör att en långsiktig finansiering, för att bevara och utveckla platsen, behöver säkras.

Ett sätt att öka finansieringen är att utveckla samverkan med fler aktörer som har ett gemensamt intresse av att utveckla affärsidéer och aktiviteter. Ett arbete som dessutom förväntas bidra till sysselsättning och inkomst för lokala entreprenörer och företagare samt vara en resurs för besöksnäringen i regionen.

Förvaltningsråd och samordnare

För att få detta till stånd blir det en stor utmaning för de parter som ingår i världsarvsrådet att avsätta resurser för arbetet i rådet, men framför allt till att genomföra de aktiviteter som målen i världsarvsplanen anger. En resurs som samordnare för rådet, och det arbete som behöver utföras för samordning och nätverkande, är en förutsättning för detta arbete.

De två världsarven i kommunen Birka och Hovgården och Världsarvet Drottningholm är starkt beroende av stärkt ledning och styrning. Vi ser att detta bör utvecklas i ett regionalt sammanhang och samordnas inom länet tillsammans med Skogskyrkogården. En etablerad regional styrgrupp som kan hantera frågor som Världsarvsråden inte mäktar med ger världsarven en större tyngd och förankring inom Stockholmsregionens prioriteringar och satsningar.

Kommunen instämmer i strategins konstaterande att förvaltningsrådets formella grund inte är tydligt uttryckt och att de olika aktörerna i Världsarvsrådet deltar i arbetet på relativt informella grunder. Detta bör stärkas.

Andra synpunkter på strategin är att den roll som beskrivs för olika parter bör kompletteras med att de myndigheter/organisationer som ingår i världsarvsrådet gemensamt står bakom de världsarvs-/förvaltningsplaner som tas fram. Det tydliggör de olika myndigheternas roll och ansvar att genomföra förvaltningsplanerna.

För Ekerö kommun

Adam Reuterskiöld